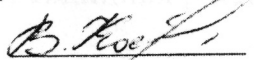

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Фізико-математичний факультет
Кафедра математики

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор з науково-педагогічної
роботи

 Василь КОБИЛЬНИК

30 червня 2023 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

для підготовки фахівців *другого (магістерського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою *Середня освіта (Математика, інформатика)*

спеціальності *014 Середня освіта (Математика)*

галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*

мова навчання *українська*

2023-2024 навчальний рік

Розробники програми:

Юрій СМОРЖЕВСЬКИЙ – доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри математики;

Ростислав МОЦИК – доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерних наук;

Інна ЛЕБІДЬ – доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти;

Наталія ДІДИК – доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології освіти.

Затверджено на засіданні кафедри математики

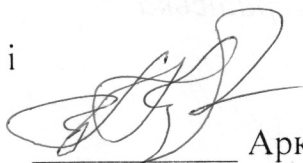
Протокол № 9 від 28.08.2023 року

Завідувач кафедри математики _____ Юрій СМОРЖЕВСЬКИЙ

Схвалено радою з науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти фізико-математичного факультету

Протокол № 6 від 29.08.2023 року

Голова ради з науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти фізико-математичного факультету

 Аркадій КУХ

ПОГОДЖЕНО

Гарант
Освітньо-професійної програми

 Юрій ТЕПЛІНСЬКИЙ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації практичної підготовки, системність, безперервність та послідовність змісту і завдань виробничих практик спеціальності 014 Середня освіта (Математика) освітньо-професійної програми Середня освіта (Математика, інформатика) другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка.

Наскрізна програма практичної підготовки складена на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (Математика, інформатика) (затверджена вченою радою К-ПНУ Огієнка, протокол №3 від 30.03.2023 р.) https://drive.google.com/file/d/1RCBE0C66i3H-JIiWgxou0NQhPnO_o-c7/view, навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти рівня магістр, спеціальності 014 Середня освіта (Математика) (затверджений вченою радою К-ПНУ Огієнка 30.03.2023 р.), «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (нова редакція) (протокол № 111-ОД від 31.08.2021 р. вченої ради К-ПНУ; URL: <https://kpmu.edu.ua/praktyka/>), інших.

Виробнича педагогічна практика передбачає закріплення й розширення теоретичних знань, поглиблення практичних навичок, оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами і формами організації освітнього процесу у закладах освіти, зокрема, з використання інформаційних технологій, формування компетенцій, що відповідають кваліфікації, яку отримує здобувач вищої освіти на відповідному освітньому рівні та дає можливість займати відповідні посади в закладах освіти.

Практика є однією із важливих складових підготовки педагога. Вона сприяє формуванню творчого ставлення майбутнього вчителя до педагогічної діяльності, визначає ступінь його професійної здатності і рівень педагогічної спрямованості, дозволяє закріпити теоретичні знання з усіх предметів циклу професійної підготовки, а також удосконалити практичні навички роботи з учнями.

Саме під час практики здобувачі вищої освіти впевнюються у правильності свого професійного вибору, переконуються у наявності в них педагогічних здібностей, схильності до роботи з учнями. Співпраця з досвідченими вчителями під час педагогічної практики закладає основи педагогічної майстерності та укріплює бажання працювати за професією.

Послідовність проведення практик передбачає ускладнення педагогічних завдань, завершеність практичної підготовки здобувачів вищої освіти, ступеневе формування загально-педагогічних та фахових професійних умінь і навичок, необхідних для самостійної виховної та навчальної роботи з учнями.

Згідно з навчальним планом у другому та третьому семестрах навчання на магістратурі передбачено проходження виробничої педагогічної практики у закладах освіти. Завдання практики конкретизовані відповідно до рівня фахової підготовки здобувачів вищої освіти.

Практична підготовка передбачає здійснення здобувачем вищої освіти самостійної педагогічної діяльності у ролі вчителя математики та інформатики і

виконання функцій класного керівника у закладах освіти.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИК

Головною метою виробничих педагогічних практик є набуття здобувачами вищої освіти практичного досвіду педагогічної діяльності, формування у них загальних та фахових компетентностей, необхідних для професійної діяльності вчителя математики та інформатики закладу загальної середньої освіти, здійснення ним інноваційної та науково-дослідної роботи.

Метою «Виробничої педагогічної практики в закладах освіти» (2-й семестр) є формування у здобувачів вищої освіти загальних та фахових компетентностей, необхідних для виконання професійних завдань і обов'язків в педагогічній та науково-дослідній діяльності з математики та інформатики в умовах закладу загальної середньої освіти (10-11 класи).

Завдання практики:

- практичне ознайомлення з сучасним станом виховної та навчально-методичної роботи в закладах загальної середньої освіти, з професійним досвідом вчителів математики та інформатики;
- закріплення, поглиблення і збагачення знань з психолого-педагогічних навчальних дисциплін, застосування їх під час розв'язування конкретних педагогічних завдань;
- формування здатності здобувачів вищої освіти організувати та здійснювати діяльність з навчання математики та інформатики, уміння поєднувати теоретичні знання з педагогіки, психології та методик викладання відповідних дисциплін з практичною діяльністю навчання і виховання учнів;
- формування здатності вирішувати ситуативні психолого-педагогічні та методичні завдання згідно з умовами освітнього процесу;
- формування здатності здобувачів вищої освіти до здійснення контрольно-оцінної діяльності на уроках математики та інформатики;
- формування і розвиток у майбутніх вчителів математики та інформатики фахових компетентностей та професійно значущих якостей особистості;
- виховання у здобувачів вищої освіти стійкого інтересу до професії вчителя, потреби у педагогічній самоосвіті;
- вироблення дослідницького підходу до діяльності з фаху та потреби систематично поновлювати свої знання;
- формування у здобувачів вищої освіти уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності.

Метою «Виробничої педагогічної практики в закладах освіти» (3-ій семестр) є формування у здобувачів вищої освіти загальних та фахових компетентностей, необхідних для виконання професійних завдань і обов'язків в педагогічній та науково-дослідній діяльності з математики та інформатики в умовах закладу освіти (коледжі).

Завдання практики:

- розвиток уміння вирішувати конкретні психолого-педагогічні та методичні завдання згідно з умовами освітнього процесу;
- розвиток у здобувачів вищої освіти уміння здійснювати діяльність з

навчання математики та інформатики;

- формування і розвиток у майбутніх вчителів фахових компетентностей, професійно значущих якостей особистості;
- розвиток здатності здобувачів вищої освіти до здійснення контрольної оцінної діяльності на уроках математики та інформатики;
- виховання у здобувачів вищої освіти стійкого інтересу до професії вчителя, потреби у педагогічній самоосвіті;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- розвиток здатності до організації науково-дослідної роботи за фахом;
- розвиток потреби майбутніх фахівців систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у педагогічній діяльності;
- розвиток у здобувачів вищої освіти вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;
- виховання у здобувачів вищої освіти потреби до здійснення саморозвитку та самовдосконалення з фаху.

ПОСЛІДОВНІСТЬ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ЇХ ОБСЯГ

Навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Математика) освітньо-професійної програми Середня освіта (Математика, інформатика) другого (магістерського) рівня вищої освіти передбачено дві виробничі практики:

№ з/п	Шифр за навчальним планом	Назва практики	Семестр	Обсяг практики			Форма контролю
				тижнів	кредитів ЄКТС	годин	
Вид практики: ВИРОБНИЧА							
5.	ООК 10.01	Виробнича педагогічна практика в закладах освіти	2	7	10,5	315	Диференційований залік
6.	ООК 10.02	Виробнича педагогічна практика в закладах освіти	3	5	7,5	225	Диференційований залік

«Виробнича педагогічна практика в закладах освіти» (2-й семестр) проводиться у старших класах на базі закладів загальної середньої освіти, які забезпечують вивчення навчальних предметів математика та інформатика. Практика є зв'язною ланкою між теоретичним навчанням здобувачів вищої освіти та їх діяльністю у ролі вчителя математики та інформатики. Здобувачі також долучаються до виконання функцій класного керівника. Умовою успішного проходження виробничої педагогічної практики є: закріплення та систематизація знань практикантів з психолого-педагогічних навчальних дисциплін, здатність застосовувати їх виробничих умовах, застосування на практиці здобувачами вищої освіти знань з фахових та вибірково дисциплін для проведення уроків з навчальних предметів математика та інформатика у старших

класах.

«Виробнича педагогічна практика в закладах освіти» (3-й семестр) проводиться у коледжах, які забезпечують вивчення навчальних предметів математика та інформатика. Під час педагогічної практики туденти набувають навичок професійної діяльності, долучаючись до виконання функцій викладача математики та інформатики та класного керівника у освітньому закладі. Практика сприяє формуванню творчого ставлення майбутнього вчителя до педагогічної діяльності, визначає ступінь його професійної здатності і рівень педагогічної спрямованості, здатність до проведення науково-дослідної діяльності з фаху. Студенти набувають досвіду організації освітньої діяльності учнів з математики та інформатики, поєднують теоретичні знання з педагогіки, психології освіти, методики навчання математики, методики навчання інформатики, дисциплін фахової підготовки з практичною діяльністю з організації навчання і виховання учнів. Цей вид практики передбачає проведення індивідуальної науково-дослідної роботи, накопичення і збір даних за темою кваліфікаційного дослідження, яке здобувачі вищої освіти виконують для отримання відповідної кваліфікації.

БАЗИ ПРАКТИК І ВИМОГИ ДО НИХ

Практика проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики здобувачів вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Математика) освітньо-професійної програми Середня освіта (Математика, інформатика) другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Базами практики обираються заклади загальної середньої освіти м. Кам'янця-Подільського та коледжі м. Кам'янця-Подільського та Хмельницької області, які можуть забезпечити виконання здобувачами вищої освіти завдань практики у повному обсязі, мають розвинену матеріально-технічну базу, висококваліфікованих вчителів математики та інформатики і підтримують науково-методичні зв'язки з кафедрою.

З базами практики завчасно укладаються Договори на її проведення.

За узгодженням з кафедрою здобувачі вищої освіти можуть самостійно обирати базу практики і пропонувати її для укладання договору. Укладання договорів завершується не пізніше, ніж за 10 днів до її проведення.

Виробнича педагогічна практика в закладах освіти (2-й семестр) проводиться у закладах загальної середньої освіти м. Кам'янця-Подільського Хмельницької області та в окремих випадках з дозволу ректора, у освітніх закладах інших областей України. Здобувачі вищої освіти проходять практику на основі Договорів, укладених Університетом з навчальними закладами-базами практики.

Виробнича педагогічна практика в закладах освіти (3-ій семестр) проводиться у коледжах м. Кам'янця-Подільського Хмельницької області, в окремих випадках з дозволу ректора, у освітніх закладах інших областей України. Здобувачі вищої освіти проходять практику на основі Договорів, укладених Університетом з навчальними закладами-базами практики.

ПЕРЕЛІК ВИЗНАЧЕНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Проходження «Виробничої педагогічної практики в закладах освіти» у 2-та 3-му семестрі сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти компетентностей, необхідних фахівцю за визначеною кваліфікацією:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми дослідницького та інноваційного характеру у сфері професійної діяльності або галузі знань, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій, застосування теорій та методів педагогіки, математики та інформатики.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01	Здатність планувати та забезпечувати навчально-виховну діяльність у передвищих навчальних закладах.
	ЗК 02	Здатність проводити психолого-педагогічні та методичні дослідження.
	ЗК 06	Здатність брати на себе відповідальність за управління й перетворення в умовах обраної роботи та навчання, які характеризуються як складні, непередбачувані і вимагають нових стратегічних підходів.
	ЗК 07	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)	СК 01	Здатність аналізувати наукову та навчально-методичну літературу.
	СК 02	Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання.
	СК 03	Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів освіти з математичних та інформатики.
	СК 04	Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння здобувачами освіти навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу.
	СК 05	Здатність забезпечувати охорону життя і здоров'я здобувачів освіти в освітньому процесі та позааудиторній діяльності.
	СК 06	Здатність застосовувати методологію системних досліджень, методи дослідження та аналізу складних природних, техногенних, економічних та соціальних об'єктів і процесів, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, їх взаємодії та умов існування для розв'язування прикладних і наукових завдань в галузях системних наук.
	СК 07	Здатність ефективно застосувати ґрунтовні знання змісту математики та інформатики.
	СК 08	Здатність застосовувати основні теоретичні підходи, теорії фундаментальних і прикладних галузей педагогіки та психології для виконання професійних завдань у галузі вищої освіти.
	СК 09	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі математики та інформатики, розглядати різні способи їх розв'язування, зокрема, за допомогою програмного забезпечення загального і спеціального призначення та програмування.
	СК 10	Здатність формувати в учнів переконання в необхідності обґрунтування гіпотез, розуміння математичного доведення.
	СК 11	Здатність використовувати технології та інструментарії пошукових систем, методи інтелектуального аналізу

	даних і текстів, здійснювати опрацювання, інтерпретацію та узагальнення даних.
СК 12	Знання методик навчання математики та інформатики у закладах освіти, використання комп'ютерно-інформаційних технологій в освітній галузі
СК 13	Знання про історію розвитку математики та інформатики.
СК 14	Знання про сучасний стан та основні напрямки і перспективи розвитку комп'ютерних інформаційних технологій в Україні та інших державах.
СК 15	Здатність формувати і підтримувати належний рівень мотивації здобувачів освіти до занять з математики та інформатики.
СК 16	Здатність здійснювати аналіз та корекцію знань та умінь здобувачів освіти з математичних дисциплін та інформатики в умовах диференційованого навчання.
СК 17	Здатність ефективно планувати та організовувати різні форми позааудиторної роботи з математики та інформатики.
СК 18	Здатність аналізувати, досліджувати та презентувати педагогічний досвід навчання здобувачів освіти з математики та інформатики в освітній галузі.
СК 19	Здатність проєктувати цілісний процес навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти засобами математики та інформатики

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРАКТИКИ

У результаті проходження практики здобувачами вищої освіти передбачено сформувані **програмовані результати навчання** за ОПП Середня освіта (Математика, інформатика), а саме:

ПРН 02	Демонструвати знання й розуміння основних концепцій, принципів, теорій фундаментальної математики і використовувати їх на практиці.
ПРН 04	Демонструвати культуру математичного мислення, логічну та алгоритмічну культуру.
ПРН 05	Володіти основами психолого-педагогічних знань, необхідних для розв'язування професійних задач навчання математики в основній та передвищій школі.
ПРН 06	Бути ознайомленим з тенденціями розвитку середньої освіти України та здатним впроваджувати сучасні інноваційні технології навчання.
ПРН 08	Планувати основні види педагогічної діяльності.
ПРН 09	Давати змістовну характеристику методів і організаційних форм навчання, обґрунтувати їх вибір в конкретних ситуаціях.
ПРН 10	Володіти знаннями, уміннями і навичками з методики та технологій навчання математики.
ПРН 11	Знати методику навчання інформатики в основній та старшій школі.
ПРН 12	Уміти розв'язувати задачі різних рівнів складності шкільного курсу математики.
ПРН 13	Знати методи розробки та дослідження алгоритмів розв'язування задач з інформатики, знати методики оцінювання ефективності алгоритмів; володіти мовами програмування різних видів, розуміти їх переваги для розв'язування базових задач інформатики.
ПРН 14	Володіти методикою підготовки учнів до предметних олімпіад та конкурсів.
ПРН 15	Розрізняти, критично осмислювати й використовувати традиційні та спеціальні

	підходи до навчання школярів та студентів, сучасні методи навчання і форми організації навчально-пізнавальної діяльності.
ПРН 16	Знати сучасні методи обробки інформації та розуміти тенденції їх розвитку.
ПРН 17	Уміти ефективно працювати, як особистість і як член команди, а також ефективно співпрацювати з учнівським, студентським, учительським, викладацьким та батьківським колективами, попереджувати конфлікти.
ПРН 18	Уміти здійснювати збір, опрацювання, аналіз, систематизацію науково-методичних відомостей, уникаючи при цьому плагіату.
ПРН 19	Уміти застосовувати інформаційні та телекомунікаційні технології на заняттях, у позакласній і позааудиторній роботі.
ПРН 20	Виявляти здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку.
ПРН 21	Здатність спілкуватися українською мовою, донести інформацію та ідеї до учнів або колег, виокремлювати проблеми, формулювати рішення, брати участь у дискусіях.

За результатами практики здобувач вищої освіти повинен знати:

- структуру закладу освіти, різновиди документації у закладі освіти та вимоги до її ведення;
- вимоги до кабінету математики та інформатики, особливості проведення інструктажів з техніки безпеки;
- методи діагностики навчальних досягнень учнів з математики та інформатики;
- особливості організаційних форм, методів, методичних прийомів, засобів навчання математики та інформатики;
- сутність, значення та методик застосування сучасних технологій навчання, зокрема, проблемного, інтерактивного, проєктного навчання тощо;
- особливості організації індивідуальної роботи, методи роботи із учнями різного рівня успішності;
- методи контролю та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів;
- теоретичні аспекти щодо гігієни освітнього процесу;
- методичні аспекти роботи класного керівника.

Оволодіти такими уміннями:

конструктивними:

- планувати навчальну й виховну роботу у колективі учнів;
- відбирати й аналізувати навчальний матеріал для уроку чи інших форм освітнього процесу;
- обґрунтовано й творчо будувати структуру уроку, виховного заходу;
- планувати систему індивідуальної роботи з учнями;

організаторськими:

- організовувати різні форми й методи навчальної роботи у класі та у позакласній роботі;
- організовувати різні види колективної та індивідуальної діяльності учнів;
- здійснювати контроль і допомогу у виконанні завдань та доручень учнями;
- розвивати навчально-пізнавальну активність, пізнавальні інтереси, творчі здібності учнів;
- здійснювати контроль і допомогу в розумовому розвитку учнів, враховуючи їх індивідуальні потреби, інтереси, здібності;
- організовувати гурткову роботу з математики та інформатики;

- здійснювати педагогічне керівництво учнівськими організаціями;
- організувати роботу з батьками та громадськістю;

комунікативними:

- налагоджувати педагогічно обґрунтовані стосунки з учнями, вчителями та батьками;
- регулювати відносини учнів у класі та між класами;
- обирати ефективні форми спілкування з учнями;
- передбачати результат педагогічної дії та взаємостосунків з учнями;

дослідницькими:

- вивчати індивідуальні розумові, пізнавальні особливості учнів та колективу;
- об'єктивно оцінювати свої знання, вміння та результати діяльності;
- вивчати досвід навчально-виховної роботи вчителя;
- використовувати в роботі психолого-педагогічні дослідження та передовий педагогічний досвід.

МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється керівниками практики впродовж терміну педагогічної практики шляхом аналізу та оцінки їх організаційної, навчально-методичної, виховної та науково-дослідної діяльності в освітньому закладі, зокрема рівня проведення залікових уроків, виховних заходів та їх самоаналізу відразу після їх проведення, здатності налагоджувати психологічний контакт з колективом учнів.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку, після завершення та захисту педагогічної практики шляхом цілісного оцінювання результатів педагогічної діяльності студентів протягом усього періоду практики. Підсумкова оцінка за педагогічну практику формується на підставі оцінювання всіх видів робіт, передбачених змістом та завданнями практики, що визначені у програмі виробничої педагогічної практики.

Методи контролю:

- спостереження за діяльністю здобувачів вищої освіти у процесі практики;
- бесіди з адміністрацією школи, вчителями, класними керівниками, здобувачами вищої освіти;
- аналіз характеристик студентів, складених учителями математики та інформатики і класними керівниками від бази практики;
- аналіз якості роботи студентів під час консультацій в період практики;
- самооцінка і взаємооцінка студентами рівня підготовленості до практичної роботи і її якості;
- аналіз документації студентів: індивідуальних планів роботи, щоденників, планів-конспектів різних видів роботи, протоколів обговорення уроків;
- обговорення уроків, виховних заходів, звітів про роботу, матеріалів психолого-педагогічного вивчення учнів;
- аналіз результатів індивідуальної науково-дослідної роботи.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Організація проведення виробничих практик здійснюється відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» від 31. 08. 2021 р. за № 111-ОД та Наказу «Про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти фізико-математичного факультету денної форми навчання», а також відповідно до робочих програм практик, обговорених та схвалених випусковою кафедрою для спеціальності 014 Середня освіта (Математика) кафедрою математики та затвердженою Радою фізико-математичного факультету з науково-методичної роботи та забезпечення якості вищої освіти.

У разі запровадження органами місцевої влади режиму карантину, надзвичайного чи військового стану на території Хмельницької області, організація практики здійснюється у відповідності до Наказу та Розпорядження ректора. Особливості організації та керівництва практикою на спеціальності **в умовах дистанційного навчання** описано у *Додатку А*.

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на декана фізико-математичного факультету та завідувача кафедри математики.

Навчально-методичне керівництво, а також контроль за виконанням програми практик здійснюють керівники практики від кафедри математики, комп'ютерних наук, педагогіки та психології освіти. До керівництва практики залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники з багаторічним стажем педагогічної роботи.

Декан факультету, завідувач кафедри математики, факультетський керівник практики на спеціальності, керівники від кафедри педагогіки і управління навчальним закладом та психології освіти проводять зі здобувачами вищої освіти настановну конференцію (інструктивну нараду) щодо проходження практики, під час якої здобувачів вищої освіти знайомлять з Програмою практики та акцентують увагу на завданнях з методики навчання математики, методики навчання інформатики, педагогіки і психології. Здобувачі отримують вказівки та методичні рекомендації до виконання завдань практики та взірці звітної документації.

Уся інформація про практику (робоча програма, вказівки та рекомендації до виконання завдань практики, взірці звітних матеріалів, додаткові матеріали для якісного проходження практики здобувачами вищої освіти) розміщується у відповідному розділі на платформі MOODLE, до якої поєднані усі практиканти та керівники практики. Із здобувачами встановлюється чіткий зворотний зв'язок.

Здобувачам вищої освіти, які направляються на практику, керівник практики від випускової кафедри математики проводить інструктаж з охорони праці та техніки безпеки під час проходження практики.

Керівники практики регулярно організовують групові та індивідуальні консультації з робочих питань, що виникають у здобувачів вищої освіти.

Декан, керівник практики від випускової кафедри та керівники практики, закріплені за студентами систематично контролюють хід практики здобувачів вищої освіти та забезпечують підготовку здобувачам вищої освіти звітної документації у визначений термін.

Захист звітів про проходження практики здійснюється відповідно чинного

порядку у визначений термін.

Відповідальним керівником за складання звіту про підсумки практики та надання відповідних документів у деканат є керівник практики на спеціальності 014 Середня освіта (Математика).

Результати практик здобувачів вищої освіти заслуховуються на засіданні кафедри математики та на засіданні вченої ради фізико-математичного факультету.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Особливістю виробничих педагогічних практик у закладах освіти (у 2-му та 3-му семестрах) є те, що студент приступає до безпосереднього виконання функції вчителя математики та інформатики і наставника колективу учнів. На цьому етапі його професійної підготовки потрібна кваліфікована допомога як викладачів-керівників практики, так і вчителів закладу освіти, яка сприяла б творчому використанню студентом набутих теоретичних знань на практиці та набуття нового досвіду професійної діяльності.

Згідно вимог програми практикант до кінця першого тижня складає **індивідуальний план роботи** на весь період практики, який включає роботу у таких напрямках:

1. Організаційна робота (складання індивідуального плану роботи на практиці, ведення щоденника практики, організація різних видів роботи з учнями, організація роботи з звітними матеріалами практики);

2. Навчальна та методична роботу з фаху (урочна та позаурочна з фаху);

3. Виховна робота з класом (налагодження психологічного контакту з класом; проведення і аналіз виховних заходів);

4. Науково-дослідна робота (за індивідуальною темою дослідження).

Індивідуальний план затверджується груповим методистом і погоджується з іншими керівниками практики в кінці першого тижня. Зразок індивідуального плану на період практики студенти отримують на настановній конференції.

Практика дає можливість перевірити ступінь готовності практиканта до самостійної педагогічної діяльності, оцінити свої здібності, професійні якості з точки зору відповідності їх вимогам до сучасного вчителя. Тому в цей період надзвичайно інтенсифікується професійна самоосвіта і самовиховання майбутніх учителів.

Під час практики складаються сприятливі умови для вивчення і узагальнення педагогічного досвіду вчителів, причому протягом тривалого часу, що обумовлює глибину і наукову обґрунтованість узагальнення передового досвіду, усвідомлення його з позицій сучасної педагогічної теорії. Студенту надається реальна можливість вирішити те чи інше педагогічне завдання різними способами або порівняти різні варіанти вирішення конкретної проблеми.

Всю роботу, яку студенти виконували під час практики, вони фіксують у **Щоденнику педагогічної практики**.

Зміст діяльності практикантів

1. Вивчення вимог робочої програми до змісту виробничої педагогічної

- практики у закладах освіти і складання «Індивідуального плану роботи» виконання програми на період практики.
2. Ознайомлення з правилами внутрішнього розпорядку закладу освіти, розкладом уроків, складом учнів.
  3. Вивчення питань організації навчально-виховного процесу в закладі освіти, основних напрямів її роботи.
  4. Ознайомлення з діючими навчальними програмами з математики та інформатики, календарними та поурочними планами учителів математики та інформатики.
  5. Аналіз змісту та призначенням шкільної педагогічної документації (плану виховної роботи класного керівника, календарно-тематичного плану, журналу класу, щоденників учнів тощо).
  6. Ознайомлення з матеріально-технічним та навчально-методичним забезпеченням кабінетів математики та інформатики на базі практики.
  7. Розробка планів-конспектів пробних та залікових уроків.
  8. Самостійне проведення пробних та залікових уроків.
  9. Проведення самоаналізу та самодіагностики залікових уроків.
  10. Виготовлення наочних посібників з математики.
  11. Добірка дидактичних матеріалів на уроки математики та інформатики.
  12. Підготовка і проведення залікового позакласного заходу з математики.
  13. Проведення індивідуальної виховної роботи з учнями та залікового позакласного заходу.
  14. Вивчення і узагальнення досвіду роботи вчителя математики, який закріплений за практикантом (за рекомендованою формою).
  15. Психолого-педагогічні дослідження у закріпленому класі за запропонованими методиками керівників практики.
  16. Ведення студентом Щоденника практики та звітної документації з педагогічної практики.
  17. Аналіз роботи гуртків чи факультативних занять з математики. Консультування учнів у підготовці робіт МАН чи підготовки до олімпіад різного рівня.
  18. Науково-дослідна робота, накопичення емпіричного матеріалу для кваліфікаційної роботи, підготовка доповіді на конференцію.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Формою звітності здобувача вищої освіти про проходження практики є письмовий звіт. **Звіт** практиканта за результатами виробничої педагогічної практики є основним документом, в якому містяться відомості про виконання студентом усіх завдань програми практики за змістовими модулями (математика; педагогіка; психологія освіти; інформатика) висновки і пропозиції тощо. Взірці звітів подаються у додатках до Робочої програми практики.

Оформляється **Звіт** за загальними правилами, які встановлено стандартом для оформлення текстових документів.

Письмовий звіт, щоденник та інші звітні документами здобувачів вищої освіти подають керівнику практики від кафедри математики для попередньої перевірки. Після доопрацювання звіту та погодження з керівником практики, здобувачі вищої освіти звіт подають до захисту. Перелік звітної документації з

практики та взірці містяться у Робочій програмі практики.

Щоденник є документом, який підтверджує проходження здобувачем вищої освіти виробничої практики і містить:

- індивідуальний план виконання здобувачем вищої освіти програми відповідної практики з відміткою про виконання, який складається разом з керівниками практики від випускової кафедри і бази практики;
- робочі записи під час практики (*записи про виконання індивідуальних завдань під час практики; розклад дзвінків; розклад уроків математики; список учнів*);
- відгук і оцінку роботи здобувача вищої освіти від бази практики;
- відгуки осіб, які керували практикою;
- висновок керівника практики від Університету про результати практики здобувача вищої освіти.

Усю звітну документацію з педпрактики здобувачі вищої освіти оформляють згідно вимог (за рекомендованими схемами та зразками) визначених Робочою програмою практики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Результати «**Виробничої педагогічної практики в закладах освіти**» оцінюються за модульно-рейтинговою системою. Форма підсумкового контролю з практики – **диференційований залік**.

На кожен змістовий модуль (педагогіка; психологія освіти; математика; інформатика) відводиться певна кількість балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за практику – **100 балів** (60 балів – мінімум).

Зміст завдань практики відображається у робочих програмах виробничих педагогічних практик (2-й та 3-ій семестри). Методичні рекомендації з виконання завдань практики з кожного змістового модуля здобувачів вищої освіти отримують під час настановної конференції перед практикою.

Практика оцінюється позитивно тільки у тому випадку, якщо студент успішно виконав усі види робіт, передбачених програмою виробничої педагогічної практики. Критерії підсумкового оцінювання результатів практики подано у *ДодаткуБ*.

Залікову оцінку за результатами діяльності студентів під час педагогічної практики виставляє комісія у складі керівників практики від факультету після звітної конференції студентів. Результати складання заліків з практики заносяться до екзаменаційної відомості та проставляються в заліковій книжці.

Здобувача вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надано право на повторне проходження практики за умов визначених Університетом та погоджених з базою практики.

Здобувача вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин, отримав незадовільний відгук з бази практики або незадовільну оцінку («*не зараховано*») за результатами захисту звіту практики, відраховують з університету за неуспішність.

ПОРЯДОК ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після завершення термінів практики здобувачі вищої освіти подають керівнику практики звітну документацію. На підставі всіх поданих документів, результатів роботи здобувача вищої освіти, захисту здобувачем звіту з педпрактики, рекомендаційних оцінок керівників практики приймається остаточне рішення комісії про виставлення підсумкової оцінки за практику.

Комісія приймає залік у здобувачів вищої освіти не пізніше ніж 10 днів після завершення практики.

До захисту в комісії допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали програму практики; отримали позитивні оцінки керівників від бази практики; вчасно представили звітну документацію, що була позитивно оцінена керівниками. На захист можуть бути запрошені студенти молодших курсів.

На захисті здобувачі вищої освіти звітують про усі види робіт, виконані під час практики. Для захисту звіту про практику здобувачі можуть використовувати презентації з фото та відеоматеріалами, які додатково засвідчують активну і творчу діяльність практиканта. Також здобувачі демонструють виготовлені наочні посібники.

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача вищої освіти з підписами голови комісії.

ПРО ПРОВЕДЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЮ ПРАКТИКИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ, НАДЗВИЧАЙНОГО ЧИ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Організація та керівництво практикою

1. Практика проходить згідно з навчальним планом та відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (нова редакція) (протокол № 111-ОД від 31.08.2021 р. вченої ради К-ПНУ), Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

2. Під час карантину (надзвичайного чи військового стану) практику переорієнтовано на дистанційне проведення відповідно до розпорядчих документів по Університету та Додатку 5діючого Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти. URL: https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSiSDVlV04waWZvbW5xVnM2Mmd5Y1FLdi1rUC0w/view?pli=1&resourcekey=0-tYSPd5dBX2-ZMCs1ShozJA).

3. Бази практики, з якими укладено договори про проведення практики, мають можливість організувати роботу здобувачів вищої освіти в умовах карантину з використанням дистанційних технологій навчання, зокрема модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища *MOODLE*.

4. Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу може здійснюватися за допомогою таких сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, як електронна пошта, месенджери (*GoogleMeet, GoogleClassroom, Zoom, Microsoft Teams, Skype, Viber, Telegram*).

5. Керівник практики від навчального закладу у випадку запровадження дистанційної форми навчання:

- зв'язується з базою практики для уточнення форми та корегування організації проходження практики;
- проводить дистанційно настановну конференцію з практики;
- проводить дистанційно здобувачам вищої освіти інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час проходження практики;
- надає дистанційно здобувачам вищої освіти необхідні документи, такі як: робоча програма практики освітньо-професійної програми Середня освіта (Математика, інформатика) за спеціальністю 014 Середня освіта (Математика), щоденник практики, індивідуальне завдання, методичні матеріали та рекомендації щодо оформлення звітної документації, тощо, шляхом розміщення зазначених матеріалів у системі електронного забезпечення *MOODLE*, сайту кафедри математики;
- проводить дистанційно *on-line* консультації за попередньо узгодженим

графіком для здобувачів вищої освіти щодо виконання програми практики та оформлення звітної документації;

– проводить дистанційно підсумкову звітну конференцію після завершення практики.

6. Здобувачі вищої освіти у випадку запровадження дистанційної форми навчання зобов'язані:

– до початку практики встановити контакт із своїми керівниками практики;

– своєчасно виходити на *відеозв'язок* з керівниками практики;

– узгодити графік виконання програми практики та оформлення звітної документації;

– отримати направлення на практику, щоденник практики, індивідуальне завдання, методичні матеріали та рекомендації щодо оформлення звітної документації;

– виходити дистанційно на консультації *on-line* за попередньо узгодженим графіком з своїми керівниками;

– заповнити щоденник практики, що відображає обсяг виконаних робіт;

– своєчасно повідомляти свого керівника практики про технічні проблеми, пов'язані з виконанням програми практики;

– своєчасно вийти на зв'язок у час проведення підсумкової конференції і прозвітувати про результати проходження практики у присутності всіх членів комісії дистанційно.

7. За підсумками дистанційного проходження практики, здобувачі вищої освіти повинні виконати всі завдання, оформити та представити звітну документацію з проходження практики у триденний термін після завершення практики.

– звіт (є результативною формою практики) та щоденник практики, оформлені згідно вимог, в електронному варіанті рекомендуємо завантажити у *MOODLE* або надіслати керівнику практики через будь-які інші доступні канали зворотного зв'язку не пізніше, як через день після завершення практики;

– обліковувати дистанційно проведені заняття в електронному вигляді;

– після завершення дистанційного навчання звіт та щоденник практики у роздрукованому вигляді з відповідними підписами і печатками передати у кабінет практик фізико-математичного факультету (ауд. 45).

8. Заповнення залікових книжок і відомостей з практики здійснюється після закінчення дистанційного навчання та подання керівнику практики звіту та щоденника у роздрукованому вигляді.

9. У випадку відсутності мережі Інтернет всі організаційні питання з проходження практики вирішуються іншими доступними засобами зв'язку.

Зміст та завдання практики, терміни їх проходження при потребі можуть обговорюватись на засіданнях кафедри та коригуватись.

Критерії підсумкового оцінювання педагогічної практики

Оцінка	Критерії
<p>90-100 балів</p> <p>Відмінно</p>	<p>Здобувач вищої освіти у повному обсязі виконав усі завдання педагогічної практики. Залікові уроки, виховні заходи, результати науково-дослідної роботи оцінено на найвищий бал. Отримав високу оцінку вчителя, класного керівника та керівників практики за усі види діяльності згідно індивідуального плану. Під час виконання різних видів роботи в закладі освіти проявив себе як організований, сумлінний, ініціативний, творчий. Користувався повагою серед учнів, педагогічного колективу закладу освіти, керівників практики. Звітна документація оформлена за вимогами у визначений термін.</p>
<p>75-89 балів</p> <p>Добре</p>	<p>Здобувач вищої освіти у повному обсязі виконав усі завдання педагогічної практики. Залікові уроки, виховні заходи, результати науково-дослідної роботи оцінено на високі бали. Здобувач вищої освіти припускався незначних методичних помилок під час проведення уроків, але зміг самостійно їх виправити або пояснити причину в процесі аналізу уроку чи виховного заходу. Проявив дисциплінованість, отримав позитивну оцінку роботи від керівників практики з освітнього закладу та керівників практики від університету. Вчасно оформив та здав звітну документацію, оформлену за вимогами.</p>
<p>60-74 бали</p> <p>Задовільно</p>	<p>Здобувач вищої освіти у повному обсязі виконав усі завдання педагогічної практики. Залікові уроки та виховні заходи оцінено на середні бали. Здобувач вищої освіти проявив себе організованим, дисциплінованим, проте недостатньо самостійним та ініціативним. Під час залікових заходів допускалися несуттєві методичні помилки. Здобувач вищої освіти вчасно здав документацію, але при її оформленні допустився певних неточностей або неповноти викладу.</p>
<p>менше 60 балів</p> <p>Незадовільно</p>	<p>Здобувач вищої освіти недобросовісно ставився до своїх обов'язків, несистематично відвідував освітній заклад, пропускав уроки. За період практики не виконав завдання, передбачені програмою практики. Виявив невідповідність до роботи в закладах освіти.</p>